

ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ
ТКАЧЕНКА Дмитра Олександровича
«Відновлення активності у повсякденному житті осіб із
неспецифічним больовим синдромом у шийному відділі хребта
засобами фізичної терапії та фітнесу»
на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 22 Охорона здоров'я
за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія

У відповідності до пп. 25–26 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (із змінами), на кафедрі терапії та реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України 11 грудня 2025 року ТКАЧЕНКОМ Дмитром Олександровичем було проведено публічну презентацію наукових результатів дисертації на тему: «Відновлення активності у повсякденному житті осіб із неспецифічним больовим синдромом у шийному відділі хребта засобами фізичної терапії та фітнесу» та її обговорення (науковий керівник – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор Олексій НІКАНОРОВ).

За результатами проведення публічної презентації та обговорення дисертації на засіданні кафедри терапії та реабілітації було прийнято рішення надати здобувачу ТКАЧЕНКУ Дмитру Олександровичу позитивний висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

ВИСНОВОК

Актуальність теми дисертації. Біль у шиї є одним із найпоширеніших захворювань опорно-рухового апарату, яким щороку страждають від 16,7 % до 75,1 % загального населення світу та частіше зустрічається у жінок, ніж у чоловіків. Стандартизований за віком рівень поширеності болю в шиї в українській популяції у 2024 році становив 29,0 на 1000 осіб. Діагноз неспецифічного болю в шиї (НБШ) базується виключно на клінічному обстеженні та стосується болю в задньому відділі шийного відділу хребта, що пов'язаний з постуральними або механічними

причинами без будь-якого конкретного походження. Пацієнти, які мають біль у шії довше трьох місяців, вважаються такими, що мають хронічний неспецифічний біль у шії.

Біль у шії є частою причиною звернення до лікаря первинної медичної допомоги і направлення до фізіотерапевтичних відділень через її хронічний характер, який пов'язаний з втратою працездатності та, навіть, інвалідністю. Це призводить до високих витрат для національних систем охорони здоров'я через збільшення використання ресурсів охорони здоров'я, а також до важливих психологічних та поведінкових наслідків для постраждалих, таких як розлади сну, тривога, депресія тощо. Переживання болю є значним тягарем, що призводить до погіршення якості життя і впливає як на фізичне, так і на емоційне благополуччя, трудове, соціальне та сімейне середовище людини. Загалом, люди із НБШ повідомляють про негативний вплив на їхні соціальні стосунки: 22 % втрачають роботу, 4 % змінюють роботу, а 27 % почуваються соціально ізольованими та мало розуміюються оточуючими щодо їхнього стану. Незважаючи на економічний вплив діагностики та управління цими процесами, 48 % осіб лишаються незадоволені тривалим часом очікування на лікування, 29 % – незадоволені отриманим лікуванням.

Наукові дані вказують на багатофакторну природу хронічного болю та потребу в реабілітаційно-терапевтичних стратегіях, заснованих на мультидисциплінарній біопсихосоціальній моделі. Останні дослідження доводять, що психосоціальні фактори впливають, сприяють і збільшують симптоматику та збереження болю. Саме тому вкрай необхідно розуміти та керувати цими процесами, щоб забезпечити комплексну допомогу особам із хронічним болем.

Враховуючи важливість рухової активності в первинній медичній допомозі для терапії та профілактики розвитку хронічного болю, дуже важливими є обґрунтування, розробка та впровадження стратегій лікування хронічного болю. Досягнення в цій галузі передбачають міждисциплінарне втручання, хоча це не завжди можливо. Тому варто зосередити свою увагу на програмах фізіотерапії, що засновані на доказах, з метою покращення реабілітаційно-терапевтичних втручань. Сучасні реабілітаційні програми мають на меті інтегрувати фізичні методи, такі як терапевтичні вправи та засоби фітнесу, які довели свою ефективність, а також техніки когнітивної реструктуризації і навчання управлінню болем та пов'язаними з ним емоціями.

Представлена до розгляду дисертаційна робота ТКАЧЕНКА Дмитра Олександровича спрямована на теоретичне та практичне вирішення викладених вище проблем.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Робота виконана відповідно до Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021-2025 рр. за темою 4.2 «Відновлення функціональних можливостей, діяльності та участі осіб різних нозологічних, професійних та вікових груп засобами фізичної терапії» (номер державної реєстрації 0121U107926). Особистий внесок здобувача полягає у розробці та дослідженні ефективності програм фізичної терапії у осіб із неспецифічним больовим синдромом у шийному відділі хребта.

Наукова новизна одержаних наукових результатів полягає в тому що:

- вперше, на підставі аналізу порушень структур та функцій опорно-рухового апарату, активності та участі хворого, науково обґрунтовано, розроблено за принципами МКФ в рамках мультидисциплінарного підходу та апробовано програму терапії та реабілітації осіб із неспецифічним больовим синдромом у шийному відділі хребта в умовах фітнес-центру;

- вперше, визначальними особливостями розробленої програми реабілітації є поєднання сучасних засобів фізичної терапії, фітнес-технологій та поведінкових факторів, що спрямовані на поступове максимально можливе відновлення як функціонального стану так і повсякденної активності та участі пацієнтів;

- вперше визначено ефективність розробленої мультидисциплінарної програми терапії та реабілітації осіб із неспецифічним больовим синдромом у шийному відділі хребта в умовах фітнес-центру;

- підтверджено дані про функціональний стан опорно-рухового апарату осіб із неспецифічним больовим синдромом у шийному відділі хребта;

- дістали подальшого розвитку дані про активність та участь осіб із неспецифічним больовим синдромом у шийному відділі хребта;

- дістали подальшого розвитку теоретичні уявлення про доцільність та ефективність застосування засобів фізичної терапії та

фітнесу в осіб із неспецифічним больовим синдромом у шийному відділі хребта.

Практична значущість роботи полягає в розробці, впровадженні та визначенні ефективності програми фізичної терапії осіб із неспецифічним больовим синдромом у шийному відділі хребта в умовах фітнес-центру, що дозволило покращити якість їхнього життя, активність та участь, зменшити больовий синдром, відновити функціональні можливості та скоротити терміни непрацездатності. Результати дослідження надали можливість застосувати розроблену програму в стаціонарах, реабілітаційних-оздоровчих та інших спеціалізованих закладах. Основні положення, висновки та результати дослідження впроваджено в:

- роботу благодійної організації «Благодійний фонд «ТМС – боремось за Україну»;
- роботу Центру фізичної терапії «Олімпійський»;
- роботу медичного Центру «Феско»;
- в освітній процес кафедри терапії та реабілітації НУФВСУ.

Теоретичне значення отриманих результатів. Отримані в процесі дослідження результати дозволяють систематизувати масив наукової і науково-методичної інформації, розширити існуючі уявлення щодо послідовності, дозування і параметрів застосування засобів фізичної терапії у осіб із неспецифічним больовим синдромом у шийному відділі хребта.

Представлені в дисертаційній роботі системний та комплексний підходи до поставленої проблеми можуть стати методичною основою для подальшої розробки проблематики із деталізацією теоретичних положень і результатів досліджень для впровадження в освітній процес і науково-дослідну роботу в закладах вищої освіти.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, що висвітлені в дисертаційній роботі, повною мірою відповідають меті і завданням та обґрунтовані наведеними даними згідно з результатами дослідження. Розв'язання поставлених у роботі завдань супроводжується використанням комплексу взаємозв'язаних сучасних валідних методів дослідження.

Отримані результати дослідження базуються на інформативних методах та фактичному матеріалі, що цілком забезпечує належну достовірність і обґрунтованість основних наукових положень дисертаційної роботи та сформульованих у ній висновків. Ступінь вірогідності отриманих

кількісних даних забезпечений значним обсягом дослідження, тривалістю дослідження, кількістю випробовуваних, отриманими цифровими даними, використанням у роботі сучасних методів дослідження та застосуванням адекватних методів математичного опрацювання матеріалів.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях. Основні наукові положення дисертації опубліковано в наукових журналах та представлено в тезах на науково-практичних конференціях різного рівня. В опублікованих наукових працях зі співавторами та без дисертант самостійно виконав експериментальну частину дослідження та проаналізував отримані результати.

Наукові результати дисертації висвітлені у 5 наукових публікаціях: 3 статтях у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України, одна з яких проіндексована у базі даних Scopus (Q3); 2 публікаціях апробаційного характеру.

Апробація результатів дисертації. Результати дослідження представлені на XVIII Міжнародній конференції молодих учених «Молодь та Олімпійський рух», Київ, 2025 рік; XXIX Науковій конференції «Молода спортивна наука України», Львів, 2025 рік, XVII Міжнародній конференції молодих учених «Молодь та Олімпійський рух», Київ, 2024 рік.

Конкретний особистий внесок дисертанта в одержання наукових результатів, що виносяться на захист. Мету та завдання дослідження було сформульовано із науковим керівником. Автор самостійно здійснено аналіз літературних джерел, даних мережі Інтернет та передового досвіду. Також здобувач самостійно виконав обґрунтування основних ідей і положень дисертаційного дослідження, здійснив наукові розвідки, теоретичний аналіз спеціальної науково-методичної літератури за темою роботи; реалізацію дослідження; розробку та реалізацію алгоритму діагностики осіб із неспецифічним больовим синдромом у шийному відділі хребта. Усі розділи власних досліджень, висновки та аналіз отриманих результатів дисертації оформлені автором самостійно. Здобувачем сформульовано висновки, які повністю відповідають поставленим завданням. Дисертантом підготовлено матеріали для наукових публікацій та для впровадження наукових розробок у практику.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертацію викладено грамотною українською мовою. Структура дисертації та стиль її подання відповідають вимогам МОН України. Побудова – логічна. Адекватно використано наукові терміни. Цифровий матеріал структуровано в

таблицях та рисунках, що полегшує сприйняття змісту матеріалу, представленого в розділах.

Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту. Дисертаційна робота ТКАЧЕНКА Дмитра Олександровича «Відновлення активності у повсякденному житті осіб із неспецифічним больовим синдромом у шийному відділі хребта засобами фізичної терапії та фітнесу» є завершеним науковим дослідженням і за змістом повністю відповідає спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія.

Рекомендація дисертації до захисту. Розглянувши дисертацію ТКАЧЕНКА Дмитра Олександровича «Відновлення активності у повсякденному житті осіб із неспецифічним больовим синдромом у шийному відділі хребта засобами фізичної терапії та фітнесу» та наукові публікації за темою дисертації, визначивши особистий внесок у всіх зарахованих за темою дисертації наукових публікаціях, опублікованих зі співавторами, а також за результатами публічної презентації здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення, вважаємо, що робота є актуальною, виконана здобувачем ступеня доктора філософії особисто, являє собою повністю завершену наукову працю, під час підготовки якої застосовувалися сучасні методи досліджень, має наукову новизну, практичне значення, містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, нове розв'язання актуального наукового завдання щодо алгоритму обстеження, послідовності, дозування і параметрів застосування засобів фізичної терапії та фітнесу у осіб із неспецифічним больовим синдромом у шийному відділі хребта. Було проведено метрологічну експертизу дисертаційного дослідження. У роботі відсутні порушення академічної доброчесності. Дисертаційна робота повністю відповідає вимогам, передбаченим пп. 6–7 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами), що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, та рекомендується до захисту з метою присудження здобувачу ТКАЧЕНКУ Дмитру Олександровичу ступеня доктора філософії з галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія.

Комісія рекомендує вчентій раді НУФВСУ утворити разову спеціалізовану вчену раду для розгляду та проведення разового захисту

дисертації Ткаченка Дмитра Олександровича з метою присудження йому ступеня доктора філософії у такому складі:

голова спеціалізованої вченої ради: Ірина ЖАРОВА, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, професор кафедри терапії та реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України;

рецензент: Наталія НОСОВА, доктор наук з фізичного виховання і спорту, доцент, доцент кафедри кінезіології та фізкультурно-спортивної реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України;

рецензент: Людмила КРАВЧУК, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, доцент кафедри терапії та реабілітації Національного університету фізичного виховання і спорту України.

опонент: Ігор ГРИГУС, доктор медичних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту охорони здоров'я Національного університету водного господарства та природокористування;

опонент: Ольга АНДРІЙЧУК, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, завідувач кафедри фізичної терапії та ерготерапії Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Висновок підготувала комісія у складі:

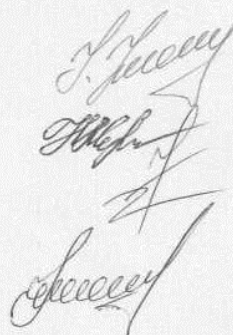
Д.фіз.вих., професор

Д.фіз.вих., доцент

К.фіз.вих., доцент

Голова засідання,

Д.фіз.вих., професор

Ірина ЖАРОВА

Наталія НОСОВА

Людмила КРАВЧУК

Олена ЛАЗАРЕВА

Підписи Жарової І., Носової Н., Кравчук Л., Лазарева О. засвідчую

Начальник
відділу кадрів

Михайло Л.В.
15.12.2025